

POSTANOWIENIE

Dnia 11 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku P. S.A. z/s we W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi we W.
z udziałem zainteresowanego P.J.
o ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 kwietnia 2018 r.,
skargi wnioskodawcy o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Okręgowego we W.
z dnia 24 lutego 2015 r., sygn. akt IX U .../14,

1. odrzuca skargę,

**2. zasądza od wnioskodawcy P. S.A. z/s we W. na rzecz
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. kwotę 600 zł
(sześćset) tytułem zwrotu kosztów postępowania wywołanego
wniesieniem skargi.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy we W. wyrokiem z dnia 24 lutego 2015 r. oddalił odwołanie P. S.A. z (dalej jako płatnik składek) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 października 2013 r. stwierdzającej, że zainteresowany P. J., jako osoba wykonująca u płatnika składek pracę na podstawie umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia,

podlega we wskazanych w decyzji okresach obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu.

Sąd Okręgowy zakwalifikował łączącą strony umowę jako umowę o świadczenie usług (art. 734 k.c. w związku z art. 750 k.c.) a nie umowę o dzieło (art. 627 k.c.), a w konsekwencji uznał, że zainteresowany podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.). Zainteresowany świadczył bowiem na rzecz płatnika składek powtarzalne czynności w systemie pracy ciągłej mające na celu pozyskiwanie klientów.

Płatnik składek wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem powyższego wyroku, zaskarżając go w całości i zarzucając „naruszenie prawa materialnego, które miało wpływ na wynik sprawy”, a mianowicie:

1) art. 750 k.c. przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w stanie faktycznym sprawy i uznanie, że strony łączyła umowa o świadczenie usług, mimo że zgodnie z treścią umowy wolą stron było zawarcie umowy o dzieło, której przedmiotem były prace polegające na budowie bazy danych;

2) art. 627 k.c. przez błędną wykładnię i niezastosowanie sprowadzające się do przyjęcia, że płatnik zawarł z zainteresowanym umowę o świadczenie usług a nie umowę o dzieło;

3) art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w związku z art. 38 ust. 1 art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a i c oraz art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 3, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 1 i 3, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 14 października 1998 r. (prawidłowo: 13 października 1998 r.) o systemie ubezpieczeń społecznych przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na zakwestionowaniu umowy o dzieło łączącej strony, a w konsekwencji przyjęcie, że zainteresowany zawarł z płatnikiem składek umowę o świadczenie usług i tym samym powinien podlegać obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu i wypadkowemu, w sytuacji gdy w przepisach tych nie ma bezpośredniego odesłania do stosowania przepisów Kodeksu cywilnego pozwalającego na unieważnienie umowy o dzieło i w jej miejsce ustalenie przez organ rentowy istnienia umowy o świadczenie usług.

Skarżący podniósł, że: 1) zaskarżony wyrok jest niezgodny „z zasadą bezpośredniości stosowania Konstytucji, a także z wyrażoną w art. art. 2 Konstytucji - zasadą dostatecznej określoności prawa, a także z 84 i 87 Konstytucji”; 2) zaskarżonym wyrokiem została mu wyrządzona szkoda z uwagi na konieczność opłacenia składek (w kwocie 1.687,92 zł wraz z odsetkami) oraz zwrotu kosztów procesu należnych stronie przeciwnej (180 zł); 3) aktualnie płatnikowi składek nie przysługują żadne środki zaskarżenia.

W zakresie przesłanki określonej w art. 424¹ § 2 k.p.c. skarżący wskazał, że po pierwsze - niezgodność z prawem wyroku Sądu Okręgowego wynikała z naruszenia podstawowych zasad konstytucyjnych, co wykazano w uzasadnieniu skargi oraz po drugie - nie wniósł apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji z uwagi na niekorzystne rozstrzygnięcia apelacji złożonych wcześniej w analogicznych sprawach i nie chcąc narażać się na ponoszenie dodatkowych kosztów.

W konkluzji skarżący wniósł o stwierdzenie niezgodności z prawem zaskarżonego wyroku.

W odpowiedzi na skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego we W. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. wniósł o odrzucenie skargi oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania wywołanego skargą.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W myśl art. 424¹ § 1 k.p.c., można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie były i nie są możliwe. Odstępstwo od wskazanej reguły przewiduje art. 424¹ § 2 k.p.c., który statuuje uprawnienie do wniesienia skargi od prawomocnego wyroku sądu pierwszej lub drugiej instancji, gdy strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych, a zmiana bądź uchylenie wyroku w drodze innych środków prawnych nie jest możliwa. Dopuszczalność skargi w takich przypadkach

uzależniona jest od spełnienia dwóch dodatkowych kryteriów kwalifikacyjnych - istnienia wyjątkowego wypadku oraz występowania niezgodności orzeczenia z prawem o kwalifikowanym charakterze, wynikającym z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela. Powołane unormowanie z racji swego szczególnego charakteru powinno być wykładane ściśle. Możliwość skorzystania przez stronę ze skargi w omawianej sytuacji zależy więc zarówno od przyczyn niezgodności z prawem wyroku, ocenianych w kontekście naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, jak i od powodów, dla których strona postępowania sądowego nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych do zaskarżenia orzeczenia.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że wyjątkowe wypadki, o których stanowi art. 424¹ § 2 k.p.c., odnoszą się do przyczyn nieskorzystania przez stronę z przysługujących jej środków zaskarżenia. Przyczyny te muszą mieć charakter wyjątkowy w znaczeniu obiektywnym, co oznacza, że chodzi o wyjątkowe okoliczności obiektywnie uniemożliwiające stronie wniesienie środka zaskarżenia, a nie o okoliczności subiektywne, wynikające z woli lub zaniedbań strony. Wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku, strona musi zatem wykazać, że nieskorzystanie przez nią z przysługującego środka prawnego nastąpiło z wyjątkowych powodów mających charakter siły wyższej - ciężka choroba, katastrofa, klęska żywiołowa czy wyjątkowe okoliczności leżące po stronie osób trzecich, które obiektywnie rzecz biorąc uniemożliwiły wniesienie środka zaskarżenia (por. postanowienie z dnia 26 listopada 2015 r., I BU 2/15, LEX nr 2122368 i powołane w nim orzecznictwo).

Odnosząc te wskazania do rozpoznawanej skargi należy stwierdzić, że nie budzi wątpliwości, iż nieskorzystanie przez skarżącego z przysługującego mu środka zaskarżenia (apelacji) jest następstwem jego subiektywnej oceny co do skuteczności tego środka, a nie okoliczności, o jakich mowa w rozważaniach dokonanych powyżej. Negatywne przewidywania strony co do szans uwzględnienia przysługującego jej środka zaskarżenia nie mogą być uznane za usprawiedliwione nieskorzystanie z tego środka, odpowiadające przesłance określonej w art. 424¹ § 2 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2017 r., II BP 5/16,

LEX nr 2281242; z dnia 29 listopada 2016 r., II BU 6/16, LEX nr 2186053; z dnia 22 października 2014 r., IV CNP 21/14, LEX nr 1532753; z dnia 24 lipca 2007 r., IV CNP 124/07, LEX nr 1402649; z dnia 20 kwietnia 2007 r., IV CNP 37/07, LEX nr 315545). Skarżący, poprzestając na powołaniu się na „naruszenie podstawowych zasad konstytucyjnych”, wynikających - w jego ocenie - z art. 2, art. 84 i art. 87 Konstytucji RP, nie podjął również próby wykazania, że w sprawie istotnie doszło do naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka lub obywatela.

Wskazać również należy, że nie został wypełniony przez skarżącego obowiązek określony w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., ponieważ skarga nie zawiera analizy prawnej przepisów dotyczących środków zaskarżenia, których zastosowanie jest niedopuszczalne lub z innych przyczyn na pewno nie mogłoby odnieść skutku. Tymczasem powołany przepis obliguje do wykazania (a nie wskazania), że od zaskarżonego orzeczenia nie przysługuje środek prawny, za pomocą którego mogłoby nastąpić wzruszenie zaskarżonego orzeczenia, a więc do przedstawienia przyczyn, dla których nie można zastosować innych niż wniesiona skarga środków prawnych przewidzianych do kontroli prawidłowości orzeczenia. Nie chodzi przy tym tylko o apelację, ale także o inne środki prawne pozwalające na zmianę lub uchylenie orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2016 r., IV CNP 70/15, LEX nr 2056885 i powołane w nim orzeczenia).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. odrzucił skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku, orzekając o kosztach postępowania zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c.

kc